

Το Σωματείο Ιεροσαλτών Τρικάλων ‘ΙΩΑΝΗΣ ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ’ είναι ένα εκ των παλαιότερων της χώρας μας με έτος ιδρύσεως το 1977, έχοντας επιδείξει πλούσια πνευματική και καλλιτεχνική δράση ειδικά τα τελευταία χρόνια, τόσο στον νομό Τρικάλων όσο και εκτός νομού.

Στόχος του Σωματείου μας είναι η διατήρηση, διαφύλαξη και περιφρούρηση της Ορθοδόξου Εκκλησιαστικής Βυζαντινής Μουσικής και η διά παντός νομίμου μέσου προστασία και κατοχύρωση των οικονομικών και επαγγελματικών δικαιωμάτων των Ιεροσαλτών μελών του Σωματείου (Καταστατικό, άρθρο 2ο) καθώς επίσης και η ανασύνθεση της εικόνας του Ψάλτη μέσα από τη μακρά ιστορική του πορεία, ιδιαίτερα αυτή των τελευταίων 200 ετών κατά τα οποία η Βυζαντινή Μουσική αποτελεί βασικό συστατικό εκμάθησης και ιστορικής μελέτης τόσο της εθνικής ταυτότητας όσο και της λαϊκής παιδείας σχηματοποιώντας την εικόνα του νέου Ελληνισμού και προβάλλοντας μέσα από τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία την αντανάκλασή του στο μέλλον.

Η ψαλτική Τέχνη σε συνδυασμό με την εκκλησιαστική ποίηση (ψαλμούς, ύμνους), είναι η κατ'εξοχήν λειτουργική τέχνη στο πλαίσιο των ιερών ακολουθιών στους ορθοδόξους ναούς.

Η επιτυχία του έργου της ψαλτικής είναι συνυφασμένη με την πολύχρονη θήτευση των ψαλτών μας στην ιεραρχία του εκκλησιαστικού χορού. Αναμφίβολα, η προφορική παράδοση στην ψαλτική, όπως και σε άλλες μουσικές παραδόσεις, συμβάλλει καθοριστικά στο παιδαγωγικό της έργο. Η ψαλτική είναι μια ζωντανή τέχνη. Έτσι, η πρακτική εφαρμογή της υφίσταται συγκεκριμένες εξελίξεις και προσαρμογές, δεδομένου ότι ως λόγια παράδοση συνδέεται με διαχρονικά αλλά και μεταβαλλόμενα μουσικά και ποιητικά πρότυπα, μια σύζευξη, δηλαδή, στοιχείων πολλαπλών εμπλουτισμών.

Η τεχνογνωσία που αναπτύσσεται στον χώρο αυτό ανιχνεύεται με την προσέγγιση συγκεκριμένων κριτηρίων και με βάση τις εκάστοτε διαμορφούμενες ιστορικές αναγκαιότητες. Από τις σημαντικότερες, ωστόσο, παραμέτρους μιας συνολικής εικόνας της τεχνογνωσίας, που συνδέεται με το ευρύ πεδίο των ειδικών γνώσεων, αφορά στις συγκεκριμένες ειδικότητες που διαμορφώνουν το συνολικό έργο της ψαλτικής.

Το Σωματείο μας έχει κάνει τεράστιες προσπάθειες ειδικά τα τελευταία χρόνια, ώστε να κάνει χρήση όλων των σύγχρονων εργαλείων συστημικής ανάλυσης και σχεδιασμού η οποία θα δώσει ισότιμη δυνατότητα σε ένα ευρύ φάσμα εμπλεκόμενων παραγόντων, αποτελούμενο από λογίους πανεπιστημιακούς δασκάλους μέχρι αυθεντικούς λαϊκούς ερμηνευτές της ψαλτικής τέχνης να συμμετέχουν ως εμπλεκόμενοι (Key stakeholders) στον επανακαθορισμό των βασικών χαρακτηριστικών της Κοινότητας, μέσα από το φίλτρο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσα από αυτήν την προσπάθεια, επιδιώκουμε να αναδείξουμε στους νέους μας ψάλτες όλες τις πτυχές ενός όντως επιστημολογικού αυτοπροσδιορισμού του κλάδου της Βυζαντινής Μουσικής και ψαλτικής τέχνης.

Θα πρέπει να αναφέρουμε επίσης και την ένταξη του στοιχείου στο Διεθνή Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO που έγινε το 2019, και η επακόλουθη υλοποίηση των καταστατικών σκοπών της Διεθνούς Σύμβασης με την εγγραφή στον εθνικό κατάλογο το (2003), οι οποίες καθιστούν έννοιες όπως αυτή της διαφύλαξης και της βιώσιμης ανάπτυξης αναπόσπαστες για την υλοποίηση ενός σχεδιασμού από την Κοινότητα. Η διαφύλαξη και η μετάδοση στις επόμενες γενιές προϋποθέτει τη δημιουργική συνέχιση του στοιχείου προς όφελος των ίδιων των Ιεροσαλτών. Επομένως η βιωσιμότητα αναγνωρίζει την αξία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως πολιτιστικού αποθέματος που μπορεί να αποτελέσει εργαλείο κοινωνικής, εκπαιδευτικής, πνευματικής και οικονομικής ανάπτυξης του ευρύτερου χώρου της

ελληνικής κοινωνίας. Ανάγει δηλαδή τις εκφράσεις του στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε παραγωγικό αγαθό. Συγχρόνως όμως αναγνωρίζει ότι οι εκφράσεις αυτές πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προστασίας ώστε να μην αλλοιωθεί το στοιχείο καθώς και η σχέση του με την Κοινότητα. Η αναγνώριση του στοιχείου της Βυζαντινής Μουσικής-Ψαλτικής Τέχνης ως πολιτιστικού αγαθού αποτελεί εξέχουσα διάκριση για το στοιχείο και την Ιεροψαλτική Κοινότητα ως κεντρική Κοινότητα (Key Stakeholder). Η φωνητική αυτή τέχνη ως στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς εξακολουθεί και σήμερα να δημιουργείται και να εξελίσσεται περαιτέρω στη βάση της συνέχειας της αρχικής σύνδεσης της Κοινότητας με αυτή την κληρονομιά. Η συνέχεια της αρχικής αυτής σύνδεσης της Κοινότητας με την κληρονομιά της εκφράζεται μέσα από υλικά και άυλα στοιχεία τα οποία νοούνται και προσεγγίζονται ως ενιαίο σύνολο.

Οι δράσεις του Σωματείου μας είναι πολλές, με κυριότερες από αυτές την διεξαγωγή του 1ου Συνεδρίου της Ψαλτικής Κοινότητας τον Νοέμβριο του 2022 με μεγάλη απήχηση τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό και κάτω από τις ευλογίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου και του ιδίου του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίου καθώς και πλήθους πολλών άλλων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων που σκοπό έχουν να στρέψουμε το ενδιαφέρον των συναθρώπων μας προς τον κλάδο της Βυζαντινής Μουσικής και ψαλτικής τέχνης.